

Delavska Pravica

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva a. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za leto Din 60.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Delavski parlament je zboroval

Štiri mesece po razpisu volitev v Delavsko zbornico je v nedeljo dne 10. decembra 1933 zboroval novo izvoljeni plenum Delavske zbornice kot zakonite razredne predstavnice delavcev in nameščencev.

60 novo izvoljenih delavskih in nameščenskih delegatov je ta dan prestopilo prag Delavske zbornice, v kateri se izražajo in odražajo težnje delavcev in nameščencev.

Hiša borbe za delavske gmotne, socialne, kulturne in moralne interese delavcev in nameščencev; hiša sprave in miru med delom in kapitalom; zavetišče izkoriščenega trpečega in preganjenega delav. stanu; shramba svobode in demokracije; luč in ključ proletarske kulture in izobrazbe; trdnjava bojnih sil delavcev in nameščencev za zmago dela nad kapitalom, za zmago pravice nad krivico. To je Delavska zbornica in taka mora ostati. Ali pa se je vseh 60 delegatov zavedalo tega, ko so mnogi izmed njih prvič v tem svojstvu prestopili njen prag. Z vso sigurnostjo lahko rečemo, da ne. Ze volivna borba sama, ki je bila vse preje kot demokratična, nam to potrjuje. Saj so v to volivno borbo posegle sile, ki nimajo z delavsko zbornico ničesar skupnega. Vse to pa le z namenom, da v Delavsko zbornico proti svobodni volji delavstva silijo ljudi, ki bodo poslušni hlapeci kapitalizma in verni eksponenti raznih političnih stremeljenj.

Zato je dvorana Delavske zbornice, v kateri je zboroval novo izvoljeni plenum, bila bolj podobna veliki sodni dvorani, kot pa sama sebi. Tu so pravi in po svobodni volji delavstva izvoljeni delegati izrekli obsodbo napram onim, ki so na en ali drug način ovirali

in onemogočali svobodne volitve. Ogromni obtežilni material, ki je služil za corpus delicti, je prisilil marsikaterega delegata, da povesi glavo in sam v sebi spozna, da ne spada na to mesto.

Kljub temu pa delavski parlament ni izrekel sodbe, to se pravi, da bi v celoti razveljavil te volitve, ki so se dokazno vršile protipravno, kar bi morda bilo gotovim celo po volji. Hočemo, da gre zbornica k rednemu delu, ne pa da bi dali še enkrat priliko kršiteljem svobode, da gredo na nove volitve. Močnejši je argument, da zbornica pristopi k rednemu delu, kajti pred nami stojijo velike naloge, pri katerih ne smemo zamuditi niti trenutka.

»Čim prestopim prag Delavske zbornice, sem samo zastopnik delavskih in nameščenskih interesov, prijatelj vsakomur in sovražnik nikomur.« To je geslo delegatov, izvoljenih na listi krščanskih socialistov. Ne dvomimo, da se bo temu geslu pridružila velika večina novo izvoljenih delegatov. Prav to bo tudi merilo, vodilo in zagotovilo, da bo Delavska zbornica tudi v bodoče ostala to, kar je bila dosedaj, to je zvesta svojim nalogam. Klub krščanskih socialistov bo kot dosedaj tudi v bodoče podpiral vsako pozitivno delo zbornice, ki bo služilo splošnim interesom delavstva. Odločno pa se bo klub krščanskih socialistov boril proti vsakomur, ki bo v tej zbornici iskal kaj drugega. Delavska zbornica je razredna zastopnica delavstva in nameščencev in tako hočemo tudi ohraniti. Tisti, ki tega ne razumejo ali nočejo razumeti, bodo sami slej ali prej prišli do spoznanja, da vanjo ne spadajo.

Za 15-letnico smrti Ivana Cankarja

Slovenski svet bo petnajstletnico smrti svojega največjega pisatelja in vidca praznoval tako, kakor praznuje obletnice vseh svojih velikih ljudi: s pozabljenjem, kakor kaže. Saj ni mogoče drugače. Gnil svet in gnili ljudje, kakršni pač predstavljajo danes naš celotni meščanski razred, se ljudem, ki so jim govorili resnico o njih samih, pač ne more in ne sme oddolžiti drugače, sicer bi ne bil več sebi zvest. A Cankar bo živel tudi brez priznanja in brez spomenikov, ki naj bi mu jih postavili ti ljudje. Morda je še bolje, da tega ne store, zakaj dokler bo tako, bomo vsi vedeli, da njegov bič še boli in žge tam, kjer je tudi danes najbolj potreba. In prav to je dokaz, da je resnica, ki jo je vse življenje v vsem delu izpovedoval, ostala tako visoka in čista, da si še ni mogel prilastiti nihče, razen tistega kateremu v to

lažbo in posvečenje je bila dotrpljena in izrečena.

Mi, ki je naša usoda, da tvorimo trpečo armado sveta, Cankarja ne bomo slavili s spomeniki, ne z akademijami. Mi ga slavimo z bridko resničnostjo svojega življenja, ki ga je on prvi pokazal v svoji prisojni besedi s poveljevanjem trpljenja in človeka. Slavili bomo njegov spomin s tem, da bomo z delom nadaljevali kar je on začel: razkrinkovanje in rušenje zlaganega in propadlega slovenskega življenja. Cankar je bil prvi, ki je pokazal naši družabni izpačenosti in krivici zrcalo, prvi, ki nam je predstavil slovenskega šolmaštra, rodoljuba, kralja na Betajnovi, župnika, študenta barabo in idealista, proletarca Kalandra v resnični podobi.

Po petnajstih letih, kar se je ustavil veliki

Jože Gostinčar:

Ljubezen do bližnjega

Krščanska vera, ki jo uči katoliška cerkev, se posebno odlikuje po dveh zapovedih: »Ljubi Boga nad vse,« to je prva zapoved, druga je pa tej enaka: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.« Ako bi človeštvo ali pa vsaj kristjani ti dve zapovedi dejansko in dosledno vršili, bi v resnici ne bilo potrebno reševati socialnega vprašanja, — ker bi ga ne bilo.

Toda človeštvo ni popolno, še manj pa posamezni človek. Zato pa moramo vsestransko računati s človeškimi slabostmi, in razmere spravljati v sklad s splošnimi človeškimi koristmi. V ta namen služita človeštvu vera in država. Vera daje življenjska navodila, država pa zakone o potrebah medsebojnega življenja državljanov, katerim naj bi pa bila smernica verskih navodil.

Ker se pa državne zakonodaje odvisne od človeškega mišljenja in volje, in to po večini od takozvanih »boljših« krogov, zato tudi v splošnih odredbah in zakonih ni one popolnosti, ki bi bila potrebna v popolno varstvo šibkejših. Kapitalisti in njih prijatelji po parlamentih in vladah prikrojujejo, v kolikor jim je to največ mogoče, zakone tako, da teče voda v pravem redu na kolesa kapitalističnih mlinov. To pa še posebno tam, kjer delavci nimajo besede, ali pa svojo usodo prepuščajo meščanskim politikarjem ali pa buržujskim socialistom.

Meščanstvo, navadno precej komodno in konservativno, ne more razumeti delavske duše in delavskih potreb, ter se mu zdi čisto tuje in nerazumljivo kako morejo delavci zahtevati za njih »ordinarno« delo manj »ordinarne« plače in pa še veljavo v družbi. To vendar ne gre! Kako bodo pa ob zboljšanju delavskih razmer mogli bogatiti razni fabrikantje in drugi podjetniki? Kaj? Saj vendar podjetniki vzdržujejo vsa podjetja, ki zaposlujejo delavce. Ali ni že to samo na sebi velika dobrota za nemaniče? Ali ne vrši kapitalist delo usmiljenja že s samim zaposlenjem delavcev? Ali naj to usmiljenje in ljubezen do bližnjega pa razširi še na kake delavske ugodnosti? Ali naj kapitalist obdrži in zaposluje delavca, ki mu semintja zbolí? Saj bolnih ne more rabiti v službi, ker mu za časa bolezni ne donajajo koristi. V tem so vsi ka-

bič slovenske gnilobe v njegovi roki, smo samo mi lahko ponosni, da smo imeli takega glasnika svojega trpljenja in svojega hotenja. Njegov duh in njegova beseda sta dve redki, svetli luči na temni poti slovenskega proletarca. V tem proletarčevem ponosu leži jamstvo za trajno veljavo, za večnost Cankarja in njegovega dela.

Delaški vestnik

Kovinar i

Jesenice. Za sanacijo bratovskih skladnic. Meseca julija t. l. je bila od strani strokovnega odbora kovinarjev predložena na mestno občino resolucija, da ona kot najizrazitejša delavska občina nujno pokrene potrebno akcijo, za sanacijo bratovskih skladnic. Občinski svet je v svoji prvi prihodnji seji stavil to na dnevni red in predložil v nadaljnje reševanje socialnemu odseku. Nato so sledile občinske volitve, ki so to vprašanje potisnile ob stran. Novo izvoljeni občinski svet odnosno odsek pa v tem pogledu ni dal še nikakega odziva, iz česar bi se dalo sklepati, da je akcija ostala na mrtvi točki. Vsled tega je organizacija smatrala za potrebno, novi občinski svet o tem obvestiti s pripombo, da naj se kolikor je mogoče započeto delo pospeši. V boljšo informacijo stanja bratovskih skladnic je bila dopisu priložena tudi »Del. Pravica« z dne 6. julija t. l., v kateri je bil priobčen daljši članek.

Upoštevajoč obilico dela mestnega občinskega sveta, danes z tega mesta javno apeliramo na občinski svet, da željo delavstva izraženo po svoji organizaciji nujno upošteva, ter s tem delom stopi v akcijo. Mora se na tem zainteresirati vse merodajne institucije, da pristopijo k reševanju tega tudi za občinsko gospodarstvo važnega vprašanja. Strokovne organizacije bodo z vsemi svojimi močmi tej akciji pomagale. Strokovna odbora kovinarjev in rudarjev se bosta v kratkem času sestala na skupno posvetovanje ravno radi tega. O sklepih, ki bodo na tej seji storjeni, bomo zainteresirane ustanove obvestili.

Javornik. Članski sestanek zadujo nedeljo je imel namen, da oriše dolžnosti, ki jih ima vsak posameznik do strok. organizacije in zadruge. Tov. predsednik in g. župnik sta podala jasno sliko, kakšne koristi ima od tega vsak posameznik, če si geslo »Svoji k svojim!« dosledno osvojimo. Strokovna organizacija mora imeti tudi svojo gospodarsko organizacijo. Do sedaj tega pri nas nismo imeli in dolgoletna želja naših pokretašev, se nam je letos izpolnila. Poslovati je začela prodajalna, za katero lahko rečemo, da je naša. Strokovna organizacija je dobila s tem svojo hrbtenico, na katero se bomo naslonili ob času svoje stiske. Novo ustanovljena zadruga je delo našega pokreta in našega delavskega g. župnika. Dosti žrtev so doprinesli posamezni člani in jih bodo še morali, če bomo hoteli, da ne bo dosedanje delo zastoj. Vemo, da člani znajo ceniti svoje, pa naj si bo to strok. organizacija ali zadruga. Ne ustrašimo se dela in žrtev tudi zanaprej. Delo, ki ga vršimo nam prinese plačilo seveda ne v denarju, pač pa v hvaležnosti naših potomecev.

Kdor je član strok. organizacije, mora biti član naše zadruge, to načelo si moramo osvojiti. Marsikdo ima radi tega pomisleke. Proč z njimi. Kakor smo strok. organizacija mi sami, mi vsi volimo na občinskih zborih odbor in damo vod-

pitalistično misleči ljudje enaki, pa naj bodo obrezani ali pa krščeni. Tu se posebno zreali ljubezen do bližnjega v praksi. Kaj briga kapitalista, če delavske družine stradajo, naj pa pazijo in šparajo, saj jim on daje »sijajne« plače, morda celo 10—20 Din dnevno. Kaj mu je mari, če odpusti malo bolehnega, zato pa pritisne v delu druge? Saj to je vendar način pametnega gospodarstva, kateremu se pač ne bo nihče upiral. Odpuščeni je tako bolehen, pa ni take škode, če od pomanjkanja nekoliko prej umrje. Takó postopanje z delavci in uslužbenci je pri ogromni večini podjetnikov običajno in se brez usmiljenja izvaja. Posebno se odlikujejo v tem nekatere tekstilne tovarne. Tekstilna industrija pri nas ni v krizi, pač pa v precejšnjem razmahu. Toda delavstvo z sramotnimi plačami, šikanami in občutnimi materialnimi kaznimi za male pogreške ali pa nezgode na blagu, živi pravo mučeniško življenje.

stvo organizacije ljudem, ki jim zaupamo, ravno tako je to pri zadrugi. Tudi pri zadrugi bomo na vsakoletnih občinskih zborih poslali v vodstvo moške, za katere bomo vedeli, da delajo z geslom: Bogu v čast, rasti delavstva v korist! Proč s pomisleki, na delo vsi, kar nas je. Vsak mora delati. Strokovna organizacija je rasla in še vedno raste z našim delom in tudi pri naši zadrugi bo isto, če bomo vsi na mestu: »Svoji k svojim!« v strokovni in gospodarski organizaciji.

Stavbniški delavci

Strokovna skupina pleskarjev, sobo- in črkoslikarjev v Ljubljani. Vsi člani se obveščajo, da se bo izplačevala organizacijska podpora brezposelnim članom v soboto, dne 23. t. m. namesto v ponedeljek, dne 25. dec., in sicer od 3 do 5 popoldne. Blagajnik.

Pretekli teden smo v četrtek imeli naš redni mesečni članski sestanek. Bil je zelo zadovoljivo obiskan. Na sestanku je predaval tov. Božo Vodušek o delavskem pravu po obrtnem zakonu. Članstvo je z izrednim zanimanjem sledilo njegovemu predavanju. Čuli smo mnogo koristnega in potrebnega. Podčrtal je tudi potrebo našega dela in nam pojasnil, zakaj je strokovna organizacija. Organizacija mora delavstvo tudi vzgajati, ker le tako bo potem moglo se braniti proti krivicam.

Vse naše članstvo je sedaj po večini brezposelno. Vsi tisti, ki so celo leto odklanjali organizacijo, sedaj uvidijo in cenijo njen pomen. Seveda je to prepozno. Tisti, ki so prej trdili, da ni treba organizacije, sedaj nič ne pomagajo. Le organizacija je tu, ki se briga in skrbi za brezposelne tovariše. Torej, vidite tovariši, da je končno le organizacija naša najboljša mati, ki nas ne vidi samo takrat, kadar imamo denar, marveč tudi tedaj, ko ga potrebujemo in smo brez dela. Prepričani smo, da bo to ubilo vse pomisleke proti strokovni organizaciji in bo v bodoče mogoče postaviti močno strokovno organizacijo, ki bo potem mogla braniti naše interese.

Delavska mladina poroča

Zagorje. Mladinski odsek JSZ je priredil v nedeljo, dne 3. dec. in ponavljal v nedeljo, dne 10. dec. krasno in tudi uspelo igro: »Miklovo Zalo«. Med dejanji je igral tamburaški zbor, tako da je v splošnem veliko zadovoljstvo. Dvorana je bila obakrat nabito polna, tako da je tudi v gmotnem oziru dobro izpadlo. Le tako naprej. Treba le samo, malo več skupnosti. Le v skupnosti si moremo skovati sebi in drugim boljšo bodočnost. V skupnem in složnem delu je moč in v delu zmaga! Delu čast in slava!

Tovariši! Posvečajte čim večjo pozornost svojemu delavskemu tisku. »Delavska Pravica« mora v vsako krščansko delavsko hišo.

Delavstvo ni organizirano in nima torej nobene hrbtenice in obrambe, ter vsled tega dan za dnevom podlega samovolji in dostikrat nezakonitim trikom delodajalcev. Zato je potrebno, da se delavstvo v svojo lastno obrambo čim prej organizira v Jugoslovanski strokovni zvezi, ki je dosedaj pokazala v svojem delu vso resnost za koristi delavstva.

Delavska strokovna organizacija ne more biti kako »pipčarsko društvo«, ki naj svoj namen dosega z nekakim igračkanjem z delavskim vprašanjem. Delavska organizacija, če hoče biti resna, kakor je Jugoslovanska strokovna zveza, delavcem ne sme točiti limonado sociologov, ki mešajo pojme o delavskem vprašanju v korist kapitalizmu. Jugoslovanska strokovna zveza ima delavski socialni program že od svojega obstoja in ta je: **Leonova okrožnica o delavskem vprašanju**. V tem bo delavska prihodnost, pa naj se dogaja sicer kar hoče.

Viničarski vestnik

PRAVNI NASVETI

Ubožni list za tožbo. Tožariti se, je danes draga stvar. Vsako tožbo civilnopravnega značaja, to je, tožiti za denar ali naturalije, je treba kolkovati s 3% vrednosti tega, za kar se toži. Siromašni ljudje, ki dostikrat niti beliča ne zmorejo, vsled tega ne bi mogli nikoli tožiti in bi tako postali v tem pogledu popolnoma brezpravni. Vsak bi lahko z ubogimi ljudmi delal, kar bi hotel. Država pa daje vsem takim revnim ljudem olajšave, da jim tožb ni treba kolkovati. Izkazati pa se morajo, da v resnici nimajo toliko premoženja, da bi zmogli plačati tožbene takse. Tako premoženjsko izkazilo se imenuje »ubožno spričevalo«. Tiskovina sama stane kvečjemu 1 Din. Dobi se pri davčnih upravah, pri občinskih uradih, pa tudi v vseh večjih trgovinah s papirjem. Ubožno spričevalo se izpolni najprej pri občinskem uradu, v kateri občini dotični stanuje, potem mora potrditi to ubožno spričevalo pristojna davčna uprava, sresko načelstvo in lastnik tiste hiše, v kateri prosilec stanuje. Ko je vse to izvršeno, tedaj postane ubožno spričevalo že toliko popolno, da se more z njim vložiti tožba. Ako pa lastnik stanovanja svoj podpis na ubožno spričevalo odkloni, nima to za prosilca nobenih posledic, spričevalo je vključ v temu veljavno.

Od borbe do zmage

Predlog viničarski komisiji so stavili: Mir Marko, viničar pri Ljutomeru, radi neplačane zaslužke in nagrade. Plemenič Ivan, viničar pri Sv. Miklavžu, zoper kmeta Rajh Matija, radi neplačane zaslužke in za odškodnino pogojene mlati. V Ivanjkovcih so se dne 7. t. m. vršile kar tri viničarske komisije, pri katerih je vse prizadete viničarje zastopal tov. P. Rozman. Oskrbnik dornavske graščine v Litmerku je predlagal v razsojo viničarske komisije, predčasno službeno odpoved viničarju tov. Balazič Stankotu, kateri bi se zdaj moral izseliti. Kot vzrok je navedel dotični oskrbnik to, da viničar ne bo imel do spomladi kaj jesti in da tako izgledovani ljudje niso potem gospodarsko rentabilni, ter jih zato graščina ne more trpeti v svoji službi. Oskrbniku se je pojasnilo, da v smislu viničarskega reda, ni to noben zakonito opravičljiv vzrok za odpoved službe in ker dotični oskrbnik ni privedel s seboj tudi svojega zastopnika, je s tem viničarska komisija nesklepna ter sploh o predlogu ne razpravlja. Kovačič Franc, posestnik, je dne 29. novembra t. l. odpovedal službo viničarju Šek Matiji. Vlomil mu je v hlev in v stanovanje, obdolžil ga je tatvine sadja in vina. Naročil je celo hišno preiskavo z orožniki, ki pa niso ničesar našli. Jesih, ki ga je viničarju dovolil napraviti in mu je pred meseci zato še posodil sod, je sedaj trdil, da je to ukradena mešanica vina in jabolčnika. Razzodba viničarske komisije oprošča viničarja vsake krivde ter zavrača vinogradnikovo zahtevo, da bi se viničar moral sedaj izseliti. Na podlagi dokazov, pri čem verodostojnosti zaslišbe strank ni bilo najti vzroka. Viničar Kovačič Martin, naš stari borec svetinjske skupine, je 28 let služil na enem mestu. Radi družinskih spletk, ki se danes gode skoraj vsem, ki jim otroci že rastejo čez glavo, je moral letos to službo zapustiti. Zahteval je samo svojo zakonito nagrado zadnjih treh let v vsoti 750 Din. Dr. Anton Sigmund kot delodajalec se je na razpravi temu protivil, končno pa je pristal, da se bo z ostalimi solastniki posestva o stvari pogovoril in bo stavil občinskemu uradu v Ivanjkovcih tozadevni pismeni odgovor do dne 10. t. m. Ako bo odgovor negativen, se bo vložila tožba pri sodišču. — Živi borba!

Rudarji

Zagorje. Vsi člani strokovne skupine rudarjev, kakor mladinskega odseka, se obveščajo, da se bo v nedeljo dne 17. dec. 1933 vršil članski sestanek v dvorani Zadrugnega doma, in sicer ob 9 dopoldne. Na sestanku bo poročal tov. načelnik Srečko Žumer. Prosimo, da se vsi člani sestanka zanesljivo udeležijo.

Čitaj „BESEDO“!

Poročilo o zasedanju plenuma Delavske zbornice za Slovenijo

V nedeljo, dne 10. decembra 1933

V nedeljo, dne 10. dec. 1933, so se zopet sestali delavski delegati iz Slovenije, da pretrčajo pereča delavska vprašanja. Ta plenum je bil še toliko večje važnosti, ker so ob tej priliki prišli novo izvoljeni člani, ki doslej še niso imeli prilike delati v Delavski zbornici.

Otvoritev skupščine, izvolitev verifikacijskega odseka in začasnega predsedstva

Plenum je otvoril stari predsednik zbornice g. Čobal iz Zagorja. Kot zastopnik min. za soc. politiko se je udeležil plenuma g. dr. Karlin, šef soc.-političnega urada kr. banske uprave. Predsednik je predlagal, naj se takoj imenuje verifikacijski odbor. Takoj nato so bili predlagani od strani klubov za Jugoslov. strokovno zvezo Peter Lombardo, za Strokovno komisijo Jakomin in Bricelj, za Narodno strok. zvezo pa Kravos in Vrančič. Nato se je predlagalo, da se imenuje začasno predsedstvo, v katerega so bili izvoljeni kot predsednik Sedej, prvi podpredsednik Bajt, drugi podpredsednik Žužek, za tajnika pa Gilčvert.

Poročilo o socialno-političnih nalogah Zbornice

Po uvodnih formalnostih je dobil besedo zbornični tajnik Uratnik, ki je v daljšem referatu ugotavljal veliko važnost plenuma z ozirom na izredne razmere, v katerih se danes delavstvo nahaja. Gospodarska kriza namreč še vedno napreduje in ni videti kakih bistvenih izboljšanj. Ugotoviti moramo, da je 24% normalno zaposlenega delavstva popolnoma brezposelnega. Posebno važen je problem Trbovelj, ker je tam kriza postala trajna. Nad 1000 rudarskih rodbin je potrebnih, da se jih stalno podpira. Osnova se je bednostni sklad, in sicer na inicijativno rudarjev z namenom, da bi lajšal vsaj najbolj pereča vprašanja. Toda naposled morajo v ta fond plačevati prispevke tudi rudarji sami. Vsi napor, da bi se rudarje oprostil plačevanja tega prispevka, so ostali do sedaj brez uspeha. Posebno važna je tudi potreba po reorganizaciji brezposelnega skrbstva. Sredstva, s katerimi danes razpolaga Javna borza dela so nezadostna. Poleg tega pa Borza dela danes polovico svojih prispevkov prištedi, kar je v sedanjem tako kritičnem času nedopustno. Vprašanje sezonskih delavcev je nujno potrebno rešitve in bi bilo primerno, da se Javni borzi dela krediti podvojijo in dajo brezposelnim delavcem podpore za dalje časa, nego doslej.

Delavska zbornica sama nima sredstev, da bi mogla vsi to bedo, ki se danes kopiči, podpirati, kakor to nekateri mislijo, marveč je ona tu zato, da se bori na pristojnih mestih za delavska vprašanja in skuša zainteresirati javne činitelje kakor tudi državo, da se ta vprašanja pravično rešujejo. Poleg tega ima Zbornica pri uporabljanju svojih sredstev vse premalo svobode.

Za pravilno reševanje brezposelnosti imajo naši gospodarski činitelji vse premalo smisla. Prevladuje mnenje, ako se gradijo zasilna dela, je s tem storjeno vse. Gotovo je, da to še zdaleka ne zadošča in se navadno gradijo taka dela tam, kjer ni tako nujne potrebe, delavstvo pa kljub temu ostaja brez dela in za služka. Ponovno kritizira upravo in poslovanje bednostnega fonda, kjer ima delavstvo premalo besede, kljub temu, da je ono na tem vprašanju najbolj zainteresirano. Ugotovi, da je socialna zaščita našega delavstva resno ogrožena in se z največjimi napori vzdržuje to, kar se je dosedaj priborilo.

Ako sploh hočemo, da bo zaščita delavstva še kaj pomenila, bi bilo predvsem potrebno z zakonom zaščititi službene odnose in eksistenčni minimum plač. Dokler pa to ne bo na omejen način urejeno, je vsa borba delavstva v tej veliki brezposelnosti brezuspešna. Posebno poglavje tvorijo pri tem javne licitacije gradbenih del. Le te se oddajajo najnižjim ponudnikom, ki vedno špekulirajo z delavskimi mezdami.

Pri tem ne moremo izvesti tudi ljubljanske mestne občine. Ta brezglava konkurenca omogoča uspehe le tistim, ki so najbolj brezvestni in nesramni. Uvidevnejši podjetniki se borijo proti takim izrastkom, toda brez uspeha.

Nato se dotakne vprašanja vajencev in pomočnikov, ki je kljub temu, da ima novi obrtni zakon veliko novih določb ostalo vse le na papirju. Delodajalci gredo dosledno proti delavski socialni zakonodaji in hočejo na vsak način, da se jo likvidira. Posebno se to čuti pri privatnih nameštencih, kateri bodo morali v bodoče svoje delo podvojiti, ako bodo hoteli, da si obdrže vsaj to, kar doslej imajo.

Člani posameznih klubov govorijo:

Petejan, član kluba Strokovne komisije ugotavlja, da prevelik dotok kmetijskega prebivalstva v mesta veliko škoduje industrijskemu delavstvu in bi bilo treba to onemogočiti.

Dr. Bohinjec, član Narodnega kluba ugotavlja, da je brezposelnost postala štionarna. Zaščititi je treba obratne zaupnike in v tem pogledu spremeniti in izboljšati dosedanje uredbe.

Arh, član Strokovne komisije iz Trbovelj, kritizira bednostni sklad in se zgraža nad tem, da morajo sedaj tudi rudarji, za katere je prav za prav ta sklad bil ustanovljen, plačevati prispevke. Ugotovi, da ima rudar na »gospodski dnu« od zaslužka 508 Din mesečno odtegljajev 125,90 Din tako, da mu ostane za življenje 382,10 Din. So pa razmere še slabše v manjših rudnikih. Poleg tega rudniška vodstva Bratovskih skladnic po več mesecev ne plačujejo prispevkov za bolniško blagajno in starostno zavarovanje, kljub temu, da so jih delavstvu odtegnili in tako delavstvo nima pravice niti do bolniške blagajne.

Rozman Peter, član kluba Jugoslovanske strokovne zveze ugotavlja, da je treba vprašanje kmetijskega in poljedelskega delavstva rešiti iz temelja. Ni se čuditi, ako gre kmetijska mladina v mesta in tovarne, kjer zasluži vsaj po 20 Din dnevno, ko pa mora doma delati za 2 ali 4 Din. Da se bo poljedelsko in kmetijsko delavstvo obdržalo doma na grudi, mu je treba urediti socialno zavarovanje, ki postaja vedno bolj resen in važen problem. Na vsak način je treba urediti tudi službene odnose tega delavstva, bolniško in starostno zavarovanje, ter doseči, da bo to delavstvo prišlo tudi v sklop Delavske zbornice. Le tedaj, kadar bo Delavska zbornica obsegala v svojem okrilju vse delavstvo, bo v resnici močna predstavica našega delavstva. Končno prosi Delavsko zbornico, naj se to vprašanje postavi kot nujno in ga začne čim preje reševati.

Inž. Lojze Žumer, član kluba Jugoslovanske strokovne zveze ugotavlja, da je za tako velika, težka in važna vprašanja, ki jih ima danes delavstvo, treba skupne in enotne akcije. Ne smemo zanemarjati svojih dolžnosti, ki jih imamo napram delavstvu in je treba, čim smo prestopili prag Delavske zbornice, pozabiti na vse medsebojne spore ter delati skupno, ker le tako bomo mogli izraziti enotno voljo vsega delavstva.

Kosem, član Narodnega kluba, kritizira, da se anketa za nameštence ni vršila.

Proračunsko poročilo blagajnika za leto 1932—33

Nato poroča o proračunu za leto 1932-33 blagajnik Čelešnik, ki predlaga, da se prebitek v znesku 9000 Din da v računsko rezervno za leto 1933-34. V bilančnem poročilu sestavljenem v juniju 1933 ugotovi, da so znašali prispevki za Delavsko zbornico, ki jih dolgujejo delodajalci 415.386 Din. Kratko poročilo poda o tem še predsednik finančne kontrole Ošlak.

Poročilo verifikacijskega odbora

Verifikacijski odbor Delavske zbornice je po sklepu predsedstva Delavske zbornice in v sporazumu strokovnih organizacij pregledal volivni ma-

terial in izdal naslednje poročilo, katerega v izveščku priobčujemo.

Delegat Jugoslovanske strokovne zveze Srečko Žumer je odložil svoj mandat in je bil zato poklican na plenum prvi namestnik Peter Rozman, viničarski tajnik iz Ljutomeru.

V pogledu pravnih pogojev za vršenje funkcije delegata zbornice po čl. 41. zak. o zaščiti delavcev so bile predložene verifikacijskemu odboru samo lastnoročno podpisane izjave s podatki, ki se po tem členu zahtevajo. Verifikacijski odbor predlaga, da naloži skupščina vsem izvoljenim delegatom zbornice, da predložijo tekom enega meseca, to je do 10. januarja 1934. od občine overjene prepise domovnice, za kar jim bo zbornica povrnila za kolke in poštnino. Ako bi kak delegat tega pogoja ne izpolnil, naj se smatra, da je funkcijo odložil, razven ako bi nastopile razne ovire, da overovljene prepise ne bi mogel pravočasno predložiti. V tem slučaju naj se rok podaljša. Verifikacijski odbor je pregledal pritožbe proti volitvam. Tako pritožbo načelnika II. rudarske skupine Trbovlje g. Filip Murna, ki ugotavlja, da se je na obratnih volitvah, ki so bila vsa v šoli, volivni akt proti predpisom za eno uro prekinil, da se niso napravili zadostni ukrepi za varstvo glasovnic med pavzo in so prišle nepoklicane osebe v volivni lokal. Dalje se je zahtevalo od strani strokovne komisije v glavnem volivnem odboru, da se razveljavijo volitve na obratnem volišču Hutter in drug v Mariboru, ker se niso pripustili h glasovanju volivci, ki so se ob času volivnega zaključka nahajali še v volivnem lokalu.

Prav tako se je protizakonito prekinil volivni akt na 12. volišču v Ljubljani in predstavniki list skrutiniju niso prisostvovali. Zastopnik DZ iz Slovenjgradca Matko Wostner je vložil daljšo pritožbo, kjer navaja, da se je ogrožala volivna tajnost.

Skupina rudarjev JSZ iz Trbovelj se prav tako pritožuje proti postopanju predsednika na IV. obratnem volišču v Trbovljah in navaja, da je zlagal oddane glasovnice po vrsti in se jih je brnil pomešati, s čemur je bila volivna tajnost ogrožena.

Dalje se navaja še več raznih pritožb. Verifikacijski odbor ni mogel izvesti dokaznega postopanja, bil pa je soglasno mnenja, da bi bilo treba volitve za ona volišča, pri katerih bi se dokazalo, da je bil volivni akt protipravno prekinjen, razveljaviti, ako bi se volivni akt presojal s pravnega stališča. Eventuelne nove volitve na nekaterih voliščih pa bi razmerja sil v zbornici bistveno ne spremenile, povzročile pa nova razburjenja in stroške ter zavlekla redno delo zbornice. Zato je verifikacijski odbor soglasno sklenil priporočiti skupščini, da verificira vse mandate.

Po tem poročilu se razvije razburljiva debata, v katero posegajo govorniki posameznih klubov, a ostali delegati pa z živahnimi medklici prekinjajo in dajejo duška svojemu nezadovoljstvu nad načinom volivne agitacije in volitev samih.

Tako ugotavlja Petejan, član kluba Strokovne komisije, nerednosti, ki so se vršile v Mariboru in pravi, da se je posluževalo vseh sredstev in groženj napram delavstvu, češ, da bodo izgubili delo itd. Prav tako tudi predstavniki volivnih komisij niso bili nepristranski. Celo delodajalci so pritiskali na delavstvo, da mora glasovati za modro listo. Navaja slučaj Trbovlje in Šoštanj.

Lešnik Alojzij, član kluba JSZ, ugotavlja, da je treba mandat za Trbovlje osporiti, ker je očitno dokazano, da so se tu vršile manipulacije. Nato dr. Bohinjec od Nar. kluba, izpodbija očitke, da so zastopniki Narodnega kluba izvoljeni pod vplivom in pritiskom delodajalcev. Nato Arh, član kluba Strokovne komisije, ugotavlja, da se je v Trbovljah rudarje na vse mogoče načine šikaniralo in preganjalo od strani podjetja, zato, ker niso volili plave liste. Kosem, član Narodnega kluba, prizna, da so pomagali tudi drugi in trdi, da so bili to celo dolžni, ker se oni smatrajo, da so del nacionalnega pokreta in jim tako mora tudi ostala javnost pri takih vprašanjih iti na pomoč.

Nato se je vršilo glasovanje za verificiranje mandatov, pri katerem je 54 delegatov glasovalo za, dva pa proti. Tako je bila najbolj burna in razburljiva točka plenuma zaključena.

Volitev upravnega odbora in nadzorstva Zbornice

V upravni odbor so bili soglasno izvoljeni, in sicer za Jugoslovansko strokovno zvezo: tov. Lombardo, Žužek in Rešek. Za Strokovno komisijo: Čobal, Čelešnik, Sedej, Bešter in Jakomin. Za Narodni klub: Juvan, Zemljič, dr. Bohinjec in Kosem.

Končno se je izvolilo še tri člane finančne kontrole, od katerih je dobil vsak klub po enega. Za zborničnega tajnika je bil ponovno izvoljen Filip Uratnik.

Nato je bila predlagana sprememba statuta. Predlagana sta bila dva osnutka. V prvem naj bi vsi klubi imeli v predsedstvu svoje zastopstvo, in sicer tako, da bi se statut spremenil in osnovalo dvoje predsedstev. Drugo mnenje pa je bilo, naj bi se dala predsednikom posameznih odsekov pravica glasovanja. Zastopnik min. za soc. politiko ni pustil o tej točki dnevnega reda razprave. Zato skupščina tega ni mogla sprejeti. Klubi so se nato zedinili, da ostane vse pri starem in naj se tudi v bodoče vabi k sejam predsedstva DZ klubove načelnike.

Nato predlaga Zemljič od Narodnega kluba, naj se osnuje za nameščence nameščenski odbor delegatov DZ skupno z referentom DZ. Gilčvert od Narodnega kluba iz Maribora predlaga, naj bi zbornica spremenila svoj naslov in se v bodoče imenovala Zbornica za delavce in nameščence. Plenum sklene vse to predložiti novemu upravnemu odboru v proučitev in izvedbo.

Proračun za leto 1933-34

K poročilu proračuna za leto 1933-34 se razvije živahna debata. Narodni klub se izjavi, da bo glasoval proti proračunu. Člani Strokovne komisije in JSZ pa ugotavljajo, da je bil proračun že enkrat sprejet in tedaj ne kaže o tem ponovno debatirati.

Rozman Peter, član kluba JSZ, poudarja, da je klub krščanskih socialistov za to, da se proračun sprejme, ker le na ta način je mo-

goče redno delo in poslovanje Delavske zbornice. Za proračun je glasovalo 39 delegatov, ostali so se vzdržali glasovanja.

Ob 5 popoldne je bil plenum zaključen. Delegati so odšli na svoje domove s prepričanjem, da bodo v tej instituciji mogli uspešno delati le tedaj, ako bo delavstvo organizirano in dovolj izobraženo.

Volitve obratnih zaupnikov

Kakor smo že v zadnji številki »Delavske Pravice« poročali, se bodo vršile volitve obratnih delavskih zaupnikov v vseh obratih, ki spadajo pod »zakon o zaščiti delavcev« v mesecu januarju 1934. Volitve obratnih zaupnikov se lahko izvršijo na dva načina in sicer potem rednega ali skrajšanega volivnega postopka. Kako je treba v enem ali drugem ravnati, je obrazloženo v tozadevnih navodilih, ki jih je izdala Delavska zbornica. Od nekaterih strani smo prejeli poročila, da se delavci branijo prevzeti mesto zaupnika. Razlogi za to so različni v glavnem pa obstoje v tem, ker se delavstvo boji, da bodo vsled tega podjetniki nad njimi izvajali direktne ali indirektne posledice. So pa tudi razlogi v tem, ker so v mnogih podjetjih na vodilnih mestih še vedno inozemci, ki v občevanju z našimi delavci rabijo le svoj jezik, čeprav so že po več let v teh podjetjih. Ker mnogokrat taki delavci, ki so sposobni za mesto zaupnika, ne znajo tujih jezikov, se branijo prevzeti funkcijo zaupnika iz enostavnega razloga, ker smatrajo, da vsled tega ne bodo mogli pravilno vršiti svoje naloge.

Tako naziranje je vsekakor napačno in zato ne sme biti razlog, da bi delavstvo ostalo v takih podjetjih brez zaupnikov. V lastni jugoslovanski državi bomo govorili svoj jezik. Če nas tujci ne razumejo ali če jim ni to prav, naj grejo ali pa naj se učijo naš jezik, da bodo razumeli naše delavce. Delavstvo naj gre preko tega z zavestjo, da ima zakonito pravico izvoliti svoje zaupnike, če je to delodajalcem prav ali ne.

To in ono

Jesenice. Delavce zaslišujejo. V zvezi z nesrečo Viktorja Korena, o kateri smo zadnjič poročali, je bilo od obmejnega komisarijata zaslišanih več delavcev iz obrata cevne, kjer

je bil pokojni zaposlen in zastopniki raznih organizacij. Stavljениh jim je bilo več vprašanj, med drugim, kakšen je odnos med delavstvom in obrat. ravn. gosp. Bohnom in vtis na dogodek.

Pokojnika so pokopali šele v ponedeljek pozno popoldne. Na pokopališču je pred pokopom oblast zabranila dostop. Iz vencev je bilo odstranjeno vse, kar je bilo rdečega, tako tudi trakovi.

Javornik. V nedeljo 18. dec. 1933 priredi skupina kovinarjev delavsko igro: »Hlapci«, delo Ivana Cankarja, katerega 15 letnico smrti obhajamo. Igra se vrši na Kor. Beli v cerkveni hiši št. 34, ob pol 8 zvečer. Dolžnost vseh članov je, da za isto, kar je mogoče agitirajo, da bo udeležba polnoštevna. Čisti dobiček je namenjen za bolniški-brezposelni fond skupine. Na svidenje!

Krekova knjižnica

Znova poziva vse krajevne strokovne skupine, da ogitirajo zanj sedaj ob pričetku novega poslovnega leta. Določi naj se čim več zaupnikov, ki bodo pobirali članarino od članov. Vse skupine so prejele te dni večje število knjižnih načrtov, v katerih je razvidno vse poslovanje knjižnice. Zaupnik naj napiše na dopisnico, ki je v načrtu, imena novih članov in jo pošlje Delavski založbi. Še bolje pa je, da zaupnik sam pobira članarino od članov in jo pošilja knjižnici. Zaupnik potem prejme tudi vse knjige za svoje člane, med katere jih razdeli. Naročajo predvsem vezane knjige, če le mogoče obenem z revijo »Beseda«. Skupno stane 120 Din letno ali 10 mesečno ali 250 Din tedensko. Knjige Krekove knjižnice in »Beseda« so pač vredne teh razmeroma zelo majhnih zneskov. Zaupnik, ki ima najmanj 10 članov-naročnikov in vsaj 5 članov, ki imajo naročeno tudi »Besedo«, prejema vse knjige in »Besedo« zastoj. Seveda mora biti poslovanje redno in točno! Tovariši, storite svojo dolžnost!

OUZD nadzira vse obrate, v katerih so delavci in nameščenci zavarovani zaper nezgode in pazi na to, da se izvajajo odredbe obrtnega zakona in drugih zakonov o zaščiti zdravja in varnosti življenja.

Upton
Sinclair:

DOLARJI

roman

»A strokovnjak bo izvedel, da si kupil posestvo.«
»Briga me! Saj ni prepovedano kupovati zemljo.«
»Kaj boš pa dejal zaradi denarja?«

»Vzel sem svoje in Tvoje prihranke, si nekaj izposodil in tako dal aro — na upanje, da bom našel petrolejnika, ki me bo finansiral. To ni poseganje v Warrennerjeve pravice.«

»Pa vendar ne nameravaš z njim pretrgati, Jed?«

»Če ne bo resno treba, ne. A ne mislim več dolgo delati zanj — to se zanesi, da bom le to kupčijo sklenil, ne bom nič več celega pol dne prečepal pri bolnem človeku za štiri dolarje od seje!«

Prvo Jedovo vprašanje, ko je stopil v hišo, je bilo: Ali je prišel denar iz New Yorka. Ne, in Liza je takoj začelo skrbeti. Kdaj mora Jed plačati ostalo kupnino? V tridesetih dneh, je dejal. Kako pa, če bi denar iz New Yorka hodil dlje? Liza ni popustila, dokler ni Jed predlagal, naj bi poslala brzojav zaradi poizvedbe. Zdaj ne more več škoditi, če brzojavita, ne da bi omenila ime mrs. Ewartsove; ime Jeda Rusherja ne bo brzojavnemu uradniku govorilo prav nič. Liza je pritrdila, Jed je brzojav poslal in nekaj ur kasneje je prišel knock aut. Zaščitna zveza ameriških draguljarjev je Jedu sporočila, da mu bodo izplačali nagrado šele čez šest mesecev, če bodo prav zgodnji.

»To ti je tvoja država!« je zakričal Jed divje. »Šest mesecev, da izpolniš ček, ki ga zasebno podjetje izplača v enem dnevu! Pet in dvajset različnih pisalniških politikov mora primazati nazaj svoj »Dovoljeno«, in pri vsakem mora ležati teden dni na mizi!« Jed je čul mra. Ewartsa,

da je dejal nekaj podobnega in to mu je vzbujalo spoštovanje.

Liza je bila vsa iz uma od strahu; brat pa si je brž opomogel. Mož se mora naučiti prejemati udarce.

»Glavo kvišku, Liza! Nič hujšega naju ne more ujeti, kakor da izgubim svoje petrolejsko ozemlje.«

»In najinih tisoč dolarjev, Jed?«

»Osemnajst tisoč jih je na potu; torej jih bom tisoč lahko prebolel. A verjemi mi, zemljo bom ohranil. Jezi me le eno: moral bom vzeti koga zraven in bom tako izgubil pol dobička.«

Premišljeval je nekaj časa, potem je dejal: »Morda bo najboljša, da povem staremu Warrennerju in ga pripravim do tega, da me podpre. Najbrž mi bo stavil lažje pogoje kakor kdorkoli. Samo dan časa še, da premislim; saj ne ve, da sem že doma, veš, in če se ne bom prav dosti kazal po cestah, tudi ne bo izvedel.«

Tako je zdaj Jed Rusher korakal po svoji podstrešnici sem in tja kakor tiger v kletki in pred očmi so se mu v redu sprehajali vsi znanci in vsi ljudje, o katerih je le kdaj slišal, če bi morda kdo od njih ne imel enajst tisoč dolarjev in če bi se morda od teh enajstih tisočev mogel ločiti. Crumback, bankir v Zeonu in Hinks, živinorejec v Alamitu, Carrie Meechamova in njena miss Hugins, železninar, čigar bratranec je stanoval v pensionu in založnik, za katerega je Dick Semstorn prodajal koledarje. — Jed se je spomnil celo na starega kancelerja Saybucka, ki si je brez dvoma prihranil nekaj svoje plače. Misli so mu blodile do oglasa v listih, kakor jih je pogosto bral, ko je iskal dela; stal bi v oddelku »Iščejo se družabniki«, in Jedov nagli duh je brž snoval stavke: Imam podjetje, potrebno enajst tisoč dolarjev. Kdor razpolaga s tako vsoto, se mu obeta najlepša bodočnost. Solidne podlage. Samo resne ponudbe pod 142X na upravo »Pošte«.

V Krekovi knjižnici bodo izšle letos te-le knjige: Miško Kranjec: **PREDMESTJE** — roman iz Ljubljane; Mirko Javornik: **CRNI BREG** — roman iz rudarskih revirjev; Upton Sinclair: **DOLARJI** — roman I. del.